

oraz Wojskowej Służby Polek
87-100 Toruń, ul. Podmurna 93, tel. 0048 56 65 22 186
e-mail: fapak@wp.pl; www.zawacka.pl
NIP 956 16 25 127; REGON 870502736
KRS 00000 41692
Nr r-ku 82 1090 1506 0000 0000 5002 0244

MEMORIAŁ
General Marii Wittek

~ IV K. Okr.
BCH
Okr. Kral

Zdj.

++
MATUS Barbara
ps. "Kwiatkowska"
z d. Andrusikiewicz

3894/WSK

SPIS ZAWARTOŚCI TEGZKI — 3894/LSK

MATUS Barbara

„Kwiatkowska”

I. Materiały dokumentacyjne

- I/1 – relacja właściwa ✓ k. 4, s. 1-4
- I/2 – dokumenty (sensu stricto) dot. osoby relatora
- I/3 – Inne materiały dokumentacyjne dot. osoby relatora

II. Materiały uzupełniające relację

III. Inne materiały (zebrane przez „relatora”):

- III/1 – dot. rodziny relatora
- III/2 – dot. ogólnie okresu sprzed 1939 r.
- III/3 – dot. ogólnie okresu okupacji (1939 – 1945)
- III/4 – dot. ogólnie okresu po 1945 r.
- III/5 – Inne...

IV. Korespondencja

V. Wypisy ze źródeł (tzw.: „nazwiskowe karty informacyjne”) 6

VI. Fotografie ✓ reprod. - 1st.

I/1 Relacja własna

Barbary Matus z d. Andruskiewicz, BCH
4 k. 4s. (mps) oprac. przesłane do Fundacji 27 VI 2005r.
z Muzeum Historycznego Pol. Ruchu Ludowego

Barbara Matus „Kwiatkowska” (1914-1990)

Barbara Anna Matus urodziła się 16.04.1914 roku w Krakowie jako córka Ludomiła Andrusikiewicza i Franciszki z domu Wanke. Ludomił był wnukiem Jana Kantego-przywódcy Powstania Chochołowskiego 1846r. Ten rzeźbiarz i muzyk (grał na wiolonczeli w Filharmonii Krakowskiej) sprawił, że Barbara w domu rodzinnym wzrastała w atmosferze podziwu dla sztuki, a równocześnie umiłowania dla Polski i polskości. Sama również miała uzdolnienia artystyczne; równoległe z gimnazjum przerobiła dwie klasy konserwatorium i razem z ojcem kilkakrotnie występowała w filharmonii. Barbara miała jednak wielokierunkowe zainteresowania . Uprawiała sporty – miała znaczące wyniki w rzucie dyskiem. Czynnie była zaangażowana w harcerstwie. Była zastępową w drużynie Zosi Krórowskiej znanej taterniczki, z którą miała przejść kurs taternictwa.

Będąc uczennicą gimnazjum uległa urokowi hasel równości społecznej i wstąpiła do tajnego Komunistycznego Związku Młodzieży, gdzie pod pseudonimem „Elza” prowadziła agitację wśród krakowskiej młodzieży robotniczej. Zorientowawszy się w prawdziwym charakterze KZM, zerwała z nimi , co po latach wypomniał jej śledczy UB – „ Matusowa zdradziliście światowy ruch komunistyczny”. Na studiach poznaje Jerzego Matusa działacza wiciowego, który przekonuje ją do ideologii ludowej, której będzie wierna do końca życia.

Jeszcze przed wojną kończy studia na wydziale prawa Uniwersytetu Jagiellońskiego oraz dwa lata Wyższej Szkoły Handlowej.

W latach II wojny światowej związała się z konspiracyjnym ruchem ludowym: była szefem sanitarnym Zielonego Krzyża w Komendzie Okręgu IV Batalionów Chłopskich (woj. krakowskie, rzeszowskie i śląskie), instruktorem szkolenia dywersyjnego oraz - w latach 1942-1945 - szefem punktu kontaktowego Stronnictwa Ludowego „Roch” i BCh. Była również kierownikiem komórki wywiadu wewnętrznego „Sieć” w okręgu VI, współpracownikiem komórki technicznej produkującej nielegalne dokumenty, członkinią Kierownictwa Ludowego Związku Kobiet w Okręgu VI (w latach 1943-1945) oraz przewodniczącą Wydziału Prawnego Centralnego Kierownictwa LZK. W 1943 r. współredagowała konspiracyjny miesięcznik „Polska Ludowa”, w latach 1943-1944 redagowała miesięczniki „Wiadomości Kobiety” i „Agencja Informacyjna >>Co słyhać<<”.

Nie bacząc na zasady konspiracji użycza czasem swego mieszkania przy ulicy Zagrody 22 ,znanego wielu działaczom terenowym, na potrzeby tajnego drukarstwa.

Dom Barbary i Jerzego Matusów był w czasie okupacji lokalem konspiracyjnym ruchu ludowego. Służył celom kontaktowym, był miejscem ukrywania zagrożonych

1/12

aresztowaniem, miejscem fabrykacji lewych dokumentów. Mając uzdolnienia plastyczne, Barbara Matus współdziałała z komórką legalizacyjną podrabiając podpisy na fałszywych dokumentach. Tupet, odwaga aż do brawury, dobra znajomość języka niemieckiego oraz szczęście ratują ją z niejednej opresji. Za działalność w czasie okupacji otrzymuje stopień porucznika oraz odznaczenie – Krzyż Walecznych.

Po wyzwoleniu pracowała w latach 1946-1947 w Wydziale Kobięcym Naczelnego Komitetu Wykonawczego Polskiego Stronnictwa Ludowego i jednocześnie pracuje w redakcji Gazety Ludowej. Jest sprawozdawcą z „procesu krakowskiego”- II-ego zarządu WIN-u . Stenografowane przez nią, a następnie przekazywane telefonicznie bezpośrednio sekretarce wicepremiera Mikołajczyka materiały są już rano dnia następnego wydrukowane, co sprawia, że kolejki po Gazetę Ludową ustawiają się jeszcze przed otwarciem kiosków.

W czasie referendum 1946r. jak i potem w czasie wyborów 1947r. jest odpowiedzialna za kontakty z terenem i przekazywanie im materiałów wyborczych. Wiązało się to z nieustannym przechytrzeniem UB, które często bezprawnie konfiskowało te materiały. Współpracuje przy wydawaniu Biuletynu Informacyjnego dla kierownictwa PSL (centralne, wojewódzkie i powiatowe). Urząd Bezpieczeństwa podejrzewając Barbarę o autorstwo artykułu (opublikowanego w Biuletynie Inf.) opisującego działalność KPP i metody walki NKWD z przeciwnikami politycznymi aresztuje ją w czerwcu 1947r. Z braku dowodów - mimo rewizji w mieszkaniu w Milanówku- zostaje na drugi dzień wypuszczona. Po ucieczce za granicę Stanisława Mikołajczyka i Stanisława Wójcika oraz praktycznym rozwiązaniu PSL, Barbara podejmuje pracę w NBP.

Po wymordowaniu przez UB IV-ego zarządu WIN-u (jednego dnia tracono uwięzionych co pięć minut), UB tworzy V zarząd WIN-u pod kierownictwem zmuszonych do współpracy Andrzeja Sińki i Józefa Kowalskiego. Emisariusz tego zarządu o pseudonimie „Janusz” dociera w Anglii do Stanisława Wójcika, a ten nieostrożnie, bez odpowiedniego sprawdzenia, przekazuje przez niego list zawierający zaszyfrowaną instrukcję nakazującą utworzenie konspiracyjnych „trójek”: centralnej i wojewódzkich. List, za pośrednictwem Janiny Sławińskiej trafia do Barbary, która wspólnie z Adamem Bieniem i Genowefą Osiejową tworzą „trójkę „centralną. Natarczywość emisariusza, który nagabuje J. Sławińską o podanie składu wybranych tajnych władz (skąd wiedział co zawierał list) wywołuje natychmiastową reakcję Barbary. Wspólnie z mężem pali list Wójcika, a także szyfry i instrukcję. Nie szukając już kontaktu z Bieniem, wysyła do Wójcika nic nie znaczący list z opisem ogólnej sytuacji w kraju wynikającej z oficjalnych doniesień prasowych (mimo tego był podstawą oskarżenia o szpiegostwo).

Urząd Bezpieczeństwa widząc ,że nie doprowadzi do otwartego procesu WIN-u i PSL-u na wzór „krakowskiego”, ujawnia 27 grudnia 1952r niby WIN , a następnie aresztuje w ciągu kilku dni kolejno: Janinę Sławińską, Jerzego Matusa, Barbarę Matus, Genowefę Osiejową oraz Zofię Kurczewską (pośrednika w listach). Dzięki roztropnym i powściągliwym zeznaniom Barbary w śledztwie , UB nie wpada na trop Adama Bienia , a Genowefę Osiejową oskarża tylko o „wiedział nie powiedział”. Nie mniej wyroki w tych zamkniętych procesach są wysokie: J. Sławińska- dożywocie, B. Matus-15 lat, J. Matus-15 lat, Z. Kurczewska-10 lat i G. Osiejowa-3 lata.

Barbara po kolejnych, rocznych zamknięciach w więzieniach na Mokotowie, bardzo ciężkim w Inowrocławiu i w Fordonie, w kwietniu 1956r. wychodzi na wolność , po nadzwyczajnej rewizji i amnestii. Wraca do Milanówka, do synów 16-letniego Marka (maturzysty) i 14-letniego Leszka.

Barbara w kilka dni po powrocie podejmuje pracę w banku, aby „poprawić” ankietę Marka wybierającego się na studia. Barbara pracuje krótko w banku, potem w wydawnictwie Sport i Turystyka jako redaktor i ostatecznie od roku 1959 aż do emerytury w Totalizatorze Sportowym na stanowisku zastępcy dyrektora naczelnego ds. organizacyjnych.

Barbara była osobą o wielokierunkowych zainteresowaniach, przede wszystkim kulturalnych : filharmonia, teatr, literatura. Uprawiała również czynnie turystykę i krajoznawstwo. Znajomość kilku języków (maturę pisała po francusku, później nauczyła się niemieckiego, a w więzieniu angielskiego) pozwalała na swobodne kontakty międzynarodowe, zarówno służbowe jak i prywatne.

Politycznie, po wielu wahaniach z uwagi na podległość ZSL komunistom, wiąże się z Komisją Historyczną Stronnictwa. Współpracuje przy wydaniu albumu Batalionów Chłopskich. Wydaje książkę o Zielonym Krzyżu- „ Na partyzancki poszły bój”- 3 wydania. Przygotowuje do druku- przyjętą lecz nie wydaną- monografię o Batalionach Chłopskich, oraz nie przyjętą o Narcyzie Wiatrze Zawojnie a także o Władysławie Kojdrze. Jej trzypięciotomowe wspomnienia p.t. „Trzy konspiracje” złożone zostały w Ossolineum. Mając duże zaufanie u ludzi z terenu otrzymuje do wykorzystania unikalne fotografie i wspomnienia, które opracowuje dla Komisji Historycznej, a także dla udokumentowania zbrodni komunistycznych.

Wstępuje także do ZBOWiD, gdzie aktywnie walczy o przyznanie rent byłym żołnierzom BCH z terenu.

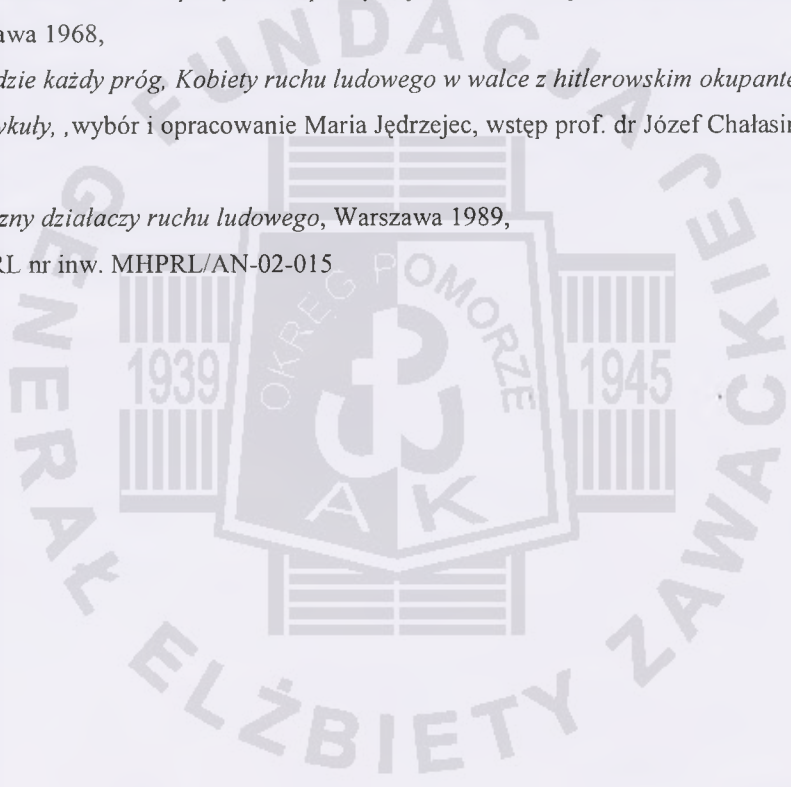
W latach siedemdziesiątych współtworzy konspiracyjny „Ośrodek Myśli Ludowej”, kontrolowany- jak obecnie wiadomo- przez SB, za pośrednictwem „Andrzeja” . Pod koniec

1/14

lat osiemdziesiątych bierze udział w reaktywowaniu PSL-Wilanowskiego, którego prezesem został Henryk Bąk. Do ostatnich chwil życia aktywnie uczestniczy w życiu politycznym ludowców. Została zrehabilitowana 22.02.1990r., a w dwa tygodnie później 7 marca umiera. Pochowana jest na cmentarzu w Milanówku. Za walkę i pracę Barbara była wielokrotnie odznaczana. Oprócz Krzyża Walecznych otrzymała: Krzyż Kawalerski Orderu Odrodzenia Polski, Srebrny Krzyż Zasługi z Mieczami, Krzyż Partyzancki, Krzyż BCH oraz Krzyż Grunwaldu III klasy.

Bibliografia:

- ✓ G. Cergowska, *Matki Partyzantów*, Warszawa 1982,
- ✓ B. Matusowa „Kwiatkowska”, *Na partyzancki poszły bój 1939-1945*, opracowała Stanisława Młodożeniec-Warowna, Warszawa 1968,
- ✓ *Twierdzą nam będzie każdy próg. Kobiety ruchu ludowego w walce z hitlerowskim okupantem, sylwetki, wspomnienia, artykuły*, wybór i opracowanie Maria Jędrzejec, wstęp prof. dr Józef Chałasiński, Warszawa 1970,
- ✓ *Słownik biograficzny działaczy ruchu ludowego*, Warszawa 1989,
- ✓ Archiwum MHPRL nr inw. MHPRL/AN-02-015

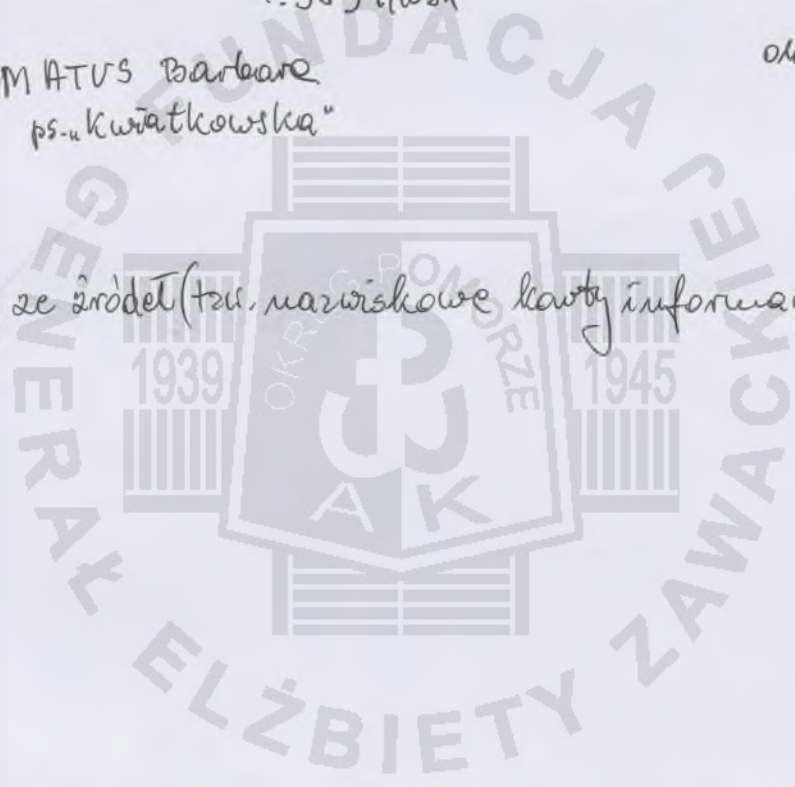

T. 3894/wsk

MATUS Barbara
ps-„Kwiatkowska”

BCH
okw-koaków

I Wypisy ze źródeł (zw. narwisłkowe kawy informacyjne)

i
1

BCH LZK
Słaskie

MATUS BARBARA

ps. "Zielona"

szef służby sanitarniej LZK Okręgu nr 107 Kłodzkie
Kłodzkie, Słaskie

206

Struktura org. i obsada personalna BCH

[H:] Kartoteka probl. T. BCH, 1. 2311

A Rej 191.

BCh / LZK
Kraków

Andrusikiewicz – Matusowa "Kwiatkowska

Źr.: Małopolski Słownik Biograficzny..., t. 10, s. 183;

K.Wojt., 2006 r.

2

T. 3894 / WSK

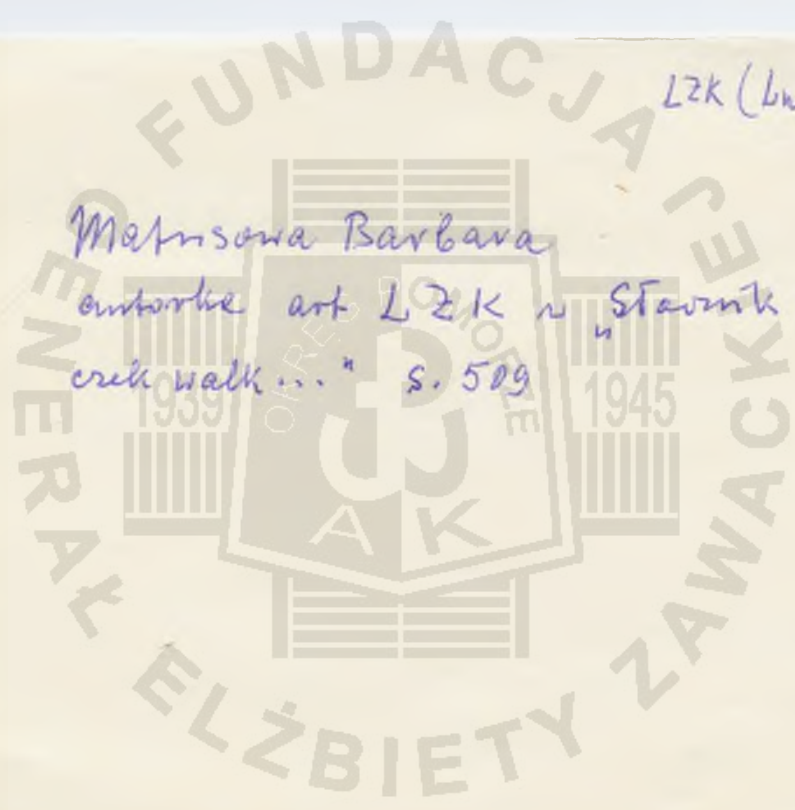
#

MATUS Barbara

ps. „Kwiatkowiec”

BCh
olbr. konesdor
więziarka
po 1945

szob. więziarki polityczne po 1945r.

LZK (Ludź Żyjących)

Majnsowa Barbava

autorke art LZK w "Stawimk uczerbni-
czek walk..." s. 509

T. 3894 / WSK

BCh
dr. Knecht

MATUS Barbara
ps. 'Kwiatkowska'

Była szefem sanitarnym Zielonego Krzyża
w Komendzie Okręgu IV Batalionów Chłopskich
(woj. kieleckie, renowskie i świduckie),
instruktorem szkolenia dywersyjnego
oraz - w latach 1942-1945 - szefem punktu
kontaktowego Stronnictwa Ludowego 'Rach'
i BCh.

B. Chł.
Kielce

MATUS Barbara

ps. "Kwiatkowska"

Łączniczka Batalionów Chłopskich

Łob.

Niech Wiatr Ye. Poniesie

Tadeusz Szewera

Antologia Piesni z Lat 1939-1945

Wydawnictwo Łódzkie

Łódź 1975

str. 485, 805

Druk
09 2004

T. 3884/WSK

BCH

MATUS Barbare
ps. „Kwiatkowska”

VI. Fotografie

1. 201j. wspomnie z synami: matkiem i dziećmi
[b.o.l.], sepr., (12 x 17.5) szt. 1

2. Świt. 2013v.

1. WSK
Jesli osobowe

2. T. 3834/WSK

3. repr.

4.

5. MATUS Barbara
ps. Kwiatkowska

6. N. N

7.

8. Uwagi: Opis na odwrocie fotografii
(fotówkiem)

Barbara Matusowa ps. Kwiatkowska

autorka książki o LDK z synami
Markiem i Leskiem, którzy często
pełnili rolę osłony przy załatwianiu
spraw organizacyjnych.

Zielony Krzyż - szef sanitarny

LDK - cionkini

BCHP

①

Barbara Katuszowa ps. "Kwiatkowska"
autorka książki o LZK z synkami
Markiem i Leszkiem, którzy często pełnili
rolę celowni przy odplanianiu spraw
organizacyjnych.

'zielony kory' - szef sanitarny
dżk - członkini

MAJUS Barbara

